

PODROŻNIK (61) sb m

Oba o jasne.

sg N podróżnik (31). ◇ G podróżniku (13), podróżnika (1); -u : -a *Mącz* (1:1). ◇ A podróżnik (6).
◇ I podróżniki(e)m (8). ◇ V podróżniku (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. *Podróżny, wędrowiec; peregrinabundus, peregrinator, vians, viator Cn* (3) : Ale przy tey tu mogile/
przy tym martwym cieie/ Przechodź sobie podróżniku y tám y fám śmieie. *KlonŻal* C4.

Szereg: »podróżnik i wędrownny towarzysz« (1): Przetoz przy obudwu grobiech ćicho podróżniku/
Y wędrownny towarzyszu łtapy bez okrzyku. *KlonŻal* C4.

Przen: Człowiek żyjący na tym, tj. doczesnym świecie (1) : wśakoż [*Jezus*] podług ciała był podróżnik
przed fwym zmártwy wftanijm/ ale po fwym^m chwálebnym^m zmartwy wftaniu/ był blogoślawiony na
dułfy ij na cieie. *OpecŻyw* 93v.

2. bot. *Cichorium Intybus* L.; *cykoria podróżnik*, bylina z rodziny złożonych (*Compositae*); *cichorium*
(*c(h)ichoreum* a. *cic(h)orea* a. *citorea*) *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *chreston(um)*, *intubus (erraticus* a. *sativus* a.
syvestris) seris (syvestris) Calep, Cn; *heletropium Murm*; *ambubeia, ambugia, hedyinois, pancratium,*
pieris Cn (43) : *Murm* 114; Wezmi miódunki/ [...] paprotki/ chmielu, podróżniku/ rowno po poł
vncijey, Vwarz podług nauki *FalZioł* II 21c; Wezmi [...] podróżniku oboiego/ kołci z fercza ielenie⁸⁰
[...]/ łtich włzech rzeczy vcźnić proch *FalZioł* V 62v, I 2b, 23a [2 r.], 23 żp, 122b [2 r.], 143a
(14); *Goski* A10; *Cichorea et Chichoreum herba, Citorea* niektórzi zową/ yezyczek gęśy/ Podróżnik
włafniey. *Mącz* 52d; *Wodá w kthorey Podróżnik wrzał/ żywot przepułczca/ gdy fye iey kto nápije.*
SienLek 39; A gdyby fye komu Wątrobá zápalilá/ ma źiela chłozdzące iádác/ iáko łocygę albo fálathe/
podróżnik *SienLek* 89, 7v, 8v, 9, 43, 90v (17); *Calep* [191]a, 193a, 557b, 972a.

W połączeniach szeregowych (2): Gdy przypádnie choroba iuż iedno drugiego/ Strzeże z wielką
pilnością [...]. Iuż kopytnik s łzałwią s podróżnikiem wárzy *RejWiz* 42v; *KlonWor* 19.

Zestawienie: »podróżnik modry« (1): Podróżnik modry. *SienLek* Xxx3.

Żart. (1):

W połączeniu szeregowym (1): Náłżęc owo bukwiczkę z miłym Kopytnikiem/ Więc z rumienkiem/
z dzięgielem/ s pánem podróżnikiem Ták nam drogo przedaią/ gdy łoyki płáćimy *RejWiz* 61.

3. bot. *Zestawienie*: »żółty podróżnik« = bylina z rodzaju *Hieracium* L.; *jastrzębiec*, bylina z rodziny
złożonych (*Compositae*) [*szyk* 3:2] (5) : Podróżniczek żółty l.249 a.f.2 Podróżnik żółty/ támże *SienLek*
Xxx3, 58v, 59v. [*Cf* też 2. *FalZioł* V 62.]

Zestawienia: »żółty podróżnik mały« (1): Żółty podróżnik mały/ *Hieracium minus: Habichtkraut*
klein. SienLek 249.

»żółty podróżnik wielki« (1): Żółty podróżnik wielki/ *Hieracium maius: Habichtkraut* grófs.
SienLek 249.

4. bot. *Polygonum aviculare* L.; *rdest ptasi*, roślina dwuletnia z rodziny rdestowatych (*Polygonaceae*);
polygonum Mącz, Calep; *carinethoron, polygonaton, polygonon, sanguinaria Mącz; carcinethron*
Calep (7) : *Polygonom*, latine *Sanguinaria dicitur*, Podróżnik. *Mącz* 148b, 39a, 148b, 308d, 309a;
Carcinethron – Sporyfż, Podróżnik. Genus herbae, quod Graeci polygonon vocant [...] Vulgo

Centinodia *Calep* 164b; Polygonum – Sporyfz aly wroble języczki, ruthenis et silesys podroznik *Calep* 818b.

5. bot. *Heliotropium europaeum*; *heliotrop europejski*, roślina roczna z rodziny szorstkolistnych (*Boraginaceae*) albo *Leontodon* sp.; *brodawnik*; *chondrilla Graeca*, *cichorium verrucarium*, *ephemeron*, *helioscopium*, *heliostrophion*, *heliotropium*, *scorpurion*, *solaris a. solstitialis herba*, *tricocum*, *verrucaria*
Cn (1) : Heliostrophon Nomen herbae quae alio nomine heliotropium maius appellatur [...] hoc est, ab eo quod cum sole convertatur – Podroźnik. *Calep* 475a.

6. bot. *Capsella bursa pastoris* (L.) Med.; *tasznik pospolity*, roślina roczna lub dwuletnia z rodziny krzyżowych (*Cruciferae*) (1) : Sanguinaria herba, Wízelákíe ziele krew dobrą mnożące/ álbo też záftáwiáyące/ yáko yeft podroźnik/ krwawnik íporyż/ któré ziołá niektóry lekárzë [!] zowá ye Sangwinaria. *Mącz* 367b.

7. bot. *Plantago* sp., *babka*; *bylina* z rodziny *babkowatych* (*Plantaginaceae*) (1) : *Plantago*. Weg breit. podroźnik. *Mymer*¹ 18v [cf *BABKA Mymer*² 18].

8. bot. *Antirrhinum orontium* L.; *wyźlirz polny*, roślina roczna z rodziny trędownikowatych (*Scrophulariaceae*) (1) : *Oron* herba, Nieyáki rodzaj podroźniku ná górách roftácy. *Mącz* 268c.

Synonimy: 1. *pątnik*, *pielgrzym*, *wędrownik*; 2. *cykorea*, *endywija*, »gęsi języczek«, »gęsi język«, *mlecz*, *nawrot*; 4. *poligonijum*, *sporysz*, »wroble języczki«.

Cf **PODROŻNICZEK, PODROŻNY, PODROŻNIKOWY**

MŚ, LWil